

Motion till riksdagen
2025/26:4026

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:158 Hela
Sverige ska fungera – politik för starkare
landsbygder

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering.....	4

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder mot de marknadsmisslyckanden som drabbat Sveriges landsbygder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till grundläggande service på lands- och glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklingen av statliga servicekontor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta statens servicekontor fungera som mötesplats mellan finansiella institutioner och lokalsamhälle och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt infrastruktur och förbättrade kommunikationer för lands- och glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kollektivtrafik ska vara tillgänglig över hela landet och att den ska vara prisvärd, klimatsmart och jämlik samt tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den nationella betydelsen av goda förbindelser till och från Gotland, inbegripet rimliga transportkostnader, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på järnvägs- och vägunderhåll kan bidra till att stärka konjunkturen, öka sysselsättningen och bidra till att Sverige håller samman och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka statens förmåga och ambition att upphandla såväl tåg- som flygförbindelser för att binda samman vårt geografiskt stora land och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fungerande vägunderhåll, inte minst på landsbygden och i det finmaskiga vägnätet i glesbygden, och om att arbetet med att öka bärigheten i det svenska vägnätet måste fortsätta för att säkerställa vägnätets robusthet och kapacitet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att bilbesiktning finns tillgänglig över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ökad statlig kontroll över besiktningensmarknaden i Sverige ska kunna gå till och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på sikt införa ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja mindre och glest befolkade kommuners näringslivsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den lokala konkurrensen på landsbygden genom att bl.a. använda EU-medel från

- regionalstödet för att säkra livsmedelsbutiker och service och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta vidare med en lösning som bibehåller den regionala förankring som finns i strukturfondspartnerskapen och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det regionala exportfrämjandet och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att små och medelstora företag ska få bättre stöd att nå nya marknader, och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringsfrämjandet ska inriktas på att utveckla styrkeområden, driva den gröna och digitala omställningen, främja jobb och tillväxt i hela landet samt stärka svensk motståndskraft och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uppdaterat, mer utjämnande utjämningsystem för en mer likvärdig service och välfärd i hela landet baserat på Utjämningskommitténs förslag och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av särskilda beredskapssjukhus, där Gotland och Norra Sverige bör prioriteras, och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden sprungit ifrån 2009 års apoteksavreglering och att det är dags för en genomgripande översyn av apoteksmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa inställetid för polisen så att människor i hela landet – oavsett postnummer – ska kunna räkna med att få hjälp i tid, eftersom det inte bara handlar om trygghet utan också om rättvisa, och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre konnektivitet inklusive bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i Utredningen om digital post – om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost till enskilda som har en digital brevlåda – och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver fortsätta att beakta stöd för utbyggnad av bredband i områden där marknadskrafterna inte räcker till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G måste vara en högt prioriterad fråga och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till posttjänster ska gälla i hela landet, såväl stad som landsbygd, samt att postväsendet i sin helhet inte bör få överlåtas till marknaden och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmarknadsutbildningarna ska byggas ut så att fler kan utbilda sig till yrken där det råder lokal brist på arbetskraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den regionala kulturen och ökat anslag och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en konsekvensanalys av nedläggningar av folkbibliotek och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka avvecklingen av studieförbunden i gles- och landsbygd och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skogens roll som motor för jobb, investeringar och ekonomisk trygghet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om landsbygdssäkring av politiken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att hela Sverige ska leva – att landsbygderna ges förutsättningar att stärkas och utvecklas – är en av vårt lands viktigaste framtidsfrågor. Därför är det anmärkningsvärt att när Tidöregeringen lägger fram sin stora landsbygdsmotion, så saknas helt ytterligare ambitioner. Endast två förslag lyckas regeringen presentera – båda om samråds-skyldighet för regionerna. Där det ena är ett förtydligande om vem regionerna har samråds-skyldighet med, det andra att man inte ska glömma bort minoritetsspråken i detta sammanhang. Minoritetsspråkets ställning är viktigt, Socialdemokraterna har ingen annan åsikt. Men att detta är det enda regeringen vill på glesbygds- och landsbygds-utvecklingsområdet är anmärkningsvärt svagt och ambitionslöst. För landsbygden och glesbygderna i Sverige saknar inte utmaningar och behov.

Under lång tid har staten dragit sig tillbaka från lands- och glesbygden och lämnat för mycket åt marknadslösningar som inte fungerar när avstånden är långa och underlagen små. För om det ska gå att bo, arbeta och driva företag i hela Sverige går det inte att macken, apoteket, veterinärverksamheten eller bilprovningen försvinner. Då blir det svårare både att klara vardagen, rekrytera, investera och behålla verksamhet. På få områden visar sig marknadsmisslyckandena så tydligt som på landsbygderna, där marknadskrafterna styr verksamheter från glesbygder till tätorter och storstadsområden. Exempelvis är det uppenbart att tiden sprungit ifrån 2009 års apoteksavreglering. Det är dags för en genomgripande översyn av apoteksmarknaden.

Socialdemokraterna vill säkra tillgången till grundläggande service i lands- och glesbygd – från drivmedel till medicin – vi vill att staten tar ett större ansvar när marknaden inte levererar den infrastruktur som företag och människor är beroende av. Vi vill att folk utbildas för jobben som finns lokalt och att Arbetsförmedlingens närvaro gör så att företag i lands- och glesbygd kan hitta rätt kompetens. SD-regeringen har gjort olyckliga neddragningar på studieförbunden, vilket särskilt drabbar infrastrukturen för kultur och bildning i just gles- och landsbygd. Avvecklingen av studieförbunden i gles- och landsbygd måste motverkas. Den regionala kulturen behöver värnas, och det behövs en rejäl konsekvensanalys av nedläggningarna av folkbibliotek.

Det är viktigt att bilbesiktning finns tillgänglig över hela landet. Därför är det nödvändigt att se över hur en ökad statlig kontroll över besiktningensmarknaden i Sverige skulle kunna gå till.

När staten drar sig undan drar också kapital och investeringar vidare. Därför vill vi socialdemokrater att fler myndigheter och statliga jobb lokaliseras utanför storstäderna, att statliga servicekontor utvecklas och att bredband byggs ut så att företag kan etablera sig, expandera och skapa jobb i hela Sverige. Vi vill öppna servicekontor som stängts ned och vill att servicekontoren ska fortsätta utvecklas.

I många delar av landet bedrivs det inte längre någon lokal bankverksamhet och färre har därmed kunskap om förutsättningarna för att starta och driva ett företag just där. Det leder till sämre regional utveckling och färre företag. Sverige behöver en bank- och finansmarknad som är lokalt förankrad för att stimulera lokalt näringsliv. En lösning är att låta statens servicekontor fungera som mötesplats mellan finansiella institutioner och lokalsamhälle. Vi menar att regeringen därför bör utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i kommuner utan fysiskt bankkontor.

Nyetabletrade myndigheter ska alltid ska pröva sin lokalisering någon annanstans än i storstäderna, och arbetet med att flytta statliga jobb från storstäder till andra delar av landet behöver återupptas. Myndigheternas lokalisering av funktioner måste löpande följas upp, så som skedde tidigare enligt uppdrag till Arbetsgivarverket. Myndigheter som redan finns lokalt ska behålla och utveckla sin närvaro.

I stora delar av landet är bilen en nödvändighet, kollektivtrafiken begränsad och avstånden till arbete, service och utbildning långa. När vägar förfaller, tåg- och flyglinjer försvinner eller laddinfrastrukturen inte byggs ut, drabbar det inte alla lika – utan slår direkt mot vanligt folk, företag och hela lokalsamhällen som är beroende av fungerande kommunikationer. Kollektivtrafiken måste vara tillgänglig över hela landet och den ska vara prisvärd, klimatsmart och jämlik. För att stärka kollektivtrafikens attraktivitet bör ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige införas på sikt. Statens förmåga och ambition att upphandla såväl tåg- som flygförbindelser behöver stärkas.

Det är viktigt med fortsatta satsningar på vägunderhåll, inte minst på landsbygden och i det finmaskiga vägnätet i glesbygden, samt att arbetet med att öka bärigheten i det svenska vägnätet måste fortsätta för att säkerställa vägnätets robusthet och kapacitet.

Vi vill alltså sammantaget se bättre vägunderhåll i lands- och glesbygd, stärka järnvägen, stoppa nattågsdöden, och värna de regionala flygplatserna. Vi vill bygga ut laddinfrastrukturen i hela landet, förbättra vinterväghållningen – så att infrastrukturen fungerar i hela landet, inte bara där flest bor.

När människor och företag i gles- och landsbygd kan lita på att transporter, pendling och resor fungerar, då förbättrar vi både vardagen för vanligt folk och Sveriges konkurrenskraft. Satsningar på järnvägs- och vägunderhåll kan bidra till att stärka konjunkturen, öka sysselsättningen och bidra till att Sverige håller samman,

Gotland har speciella utmaningar. De höga kostnaderna för enskilda och företag, för Gotlandstrafiken, måste få en lösning. Vid sidan om den viktiga frågan om rimliga kostnader för färjetrafiken är det också av stor vikt att frågan ses ur ett beredskaps-perspektiv. Förbindelserna måste fungera även i ett försämrat säkerhetsläge.

Hela landet ska hålla ihop. Vi vill genomföra ett landsbygdslyft och det ska gå att leva, arbeta och bygga sin framtid i hela landet. Vi socialdemokrater vill se lokal tillväxt och bättre förutsättningar för små och medelstora företag. Näringslivet i lands- och

glesbygd behöver ges bättre förutsättningar att skapa och behålla jobb genom riktade stöd till utveckling i små och glest befolkade kommuner. Vi socialdemokrater vill även utveckla de regionala exportcentren för att utveckla det regionala exportfrämjandet, så att små och medelstora företag får bättre stöd att nå nya marknader. Vi vill stödja mindre och glest befolkade kommuners näringslivsutveckling. Investeringsfrämjandet ska inriktas på att utveckla styrkeområden, driva den gröna och digitala omställningen, främja jobb och tillväxt i hela landet samt stärka svensk motståndskraft.

Därutöver vill vi se krav på kortare betaltider, och att myndighetskontakter underlättas. Tidöpartiernas låga ambitioner för näringslivsutvecklingen drabbar särskilt gles- och landsbygdsområdena.

Kommuner och regioner är grunden för Sveriges decentraliserade välfärdsmodell. Det lokala självstyret ger stor frihet att utforma och ansvara för sin verksamhet utifrån lokala behov. Det är en bra och välfungerande modell. Men skillnaderna är alltför stora i vårt land. Tuffast är det för de minsta kommunerna i glesbygd men också för dem som har lägre skattekraft. Eftersom välfärdskostnaderna ofta är relativt sett större i glesbygd och i kommuner med stora socioekonomiska utmaningar, samtidigt som den finansiella bärkraften är låg, vill vi uppdatera det kommunala utjämningsystemet så att det speglar verkligheten hos kommunerna och regionerna.

Socialdemokraterna ställer sig bakom ett uppdaterat, mer utjämnande utjämnings-system för en mer likvärdig service och välfärd i hela landet baserat på Utjämningskommitténs förslag. Många kommuner och regioner som idag möter de största utmaningarna skulle med förslaget få mer jämlika förutsättningar för välfärden och servicen till sina invånare. Sverige tjänar inte på att vi glider isär. Det handlar om att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och regioner för att hela Sverige ska leva och växa. Det är en fråga om rättvisa.

Det behövs riktade åtgärder mot kommuner i glesbygd så att en bra samhällsservice och en god välfärd kan garanteras även där. Därför vill vi se ett glesbygdspaket, där en del är ökade satsningar på små och glesbefolkade kommuner. Det är särskilt viktigt i avvaktan på ett nytt utjämningsystem.

Grundläggande kommersiell service i lands- och glesbygd ska säkerställas för att människor ska kunna bo och arbeta kvar, och för att företag ska kunna rekrytera arbetskraft lokalt.

I perspektivet av att särskilda beredskapssjukhus behöver inrättas – så bör Gotland och Norra Sverige prioriteras.

Vi vill utreda s.k. inställetid för polisen, så att den ska kunna vara på plats i rimlig tid oavsett var i landet man bor, liknande hur det fungerar för räddningstjänsten. Detta så att människor i hela landet – oavsett postnummer – ska kunna räkna med att få hjälp i tid. Det handlar inte bara om trygghet utan också om rättvisa.

Bättre konnektivitet, inklusive bredband i hela landet är grundläggande. Men i många områden räcker inte marknadskrafterna till. Stöd för bredbandsutbyggnad behöver finnas så att människor och företag i lands- och glesbygd kan bo, arbeta och driva verksamhet. Den nationella bredbandsstrategin behöver uppdateras och anpassas till det förändrade säkerhetsläget. Därutöver måste utbyggnaden av 5G och utvecklingen av 6G och 7G vara en högt prioriterad fråga.

För glesbygdernas skull är det dags att genomföra förslagen i Utredningen om digital post om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost till enskilda som har en digital brevlåda.

Tillgång till posttjänster ska finnas i hela landet, i såväl stad som landsbygd. Det är viktigt att postväsendet i sin helhet inte bör få överlåtas till marknaden.

Bättre förutsättningar för jobb i hela landet behöver skapas. Arbetsmarknadsutbildningar ska utformas utifrån lokala kompetensbehov. Arbetsmarknadsutbildningarna ska byggas ut kraftigt så att fler kan utbilda sig till yrken där det råder lokal brist på arbetskraft. Vi vill att Arbetsförmedlingen ska ha en god fysisk närvaro i hela landet för att kunna ge stöd till arbetssökande och upprätthålla kontakt med lokala arbetsgivare. Politiken måste se till att investeringar och nya jobb hamnar i Sverige. Med ett omställningsstöd och bättre arbetsmarknadspolitik ser vi till att fler kan ta de nya jobben som växer fram.

Förutsättningarna för en framgångsrik skogsnäring behöver stärkas, med ökad förädlingsnivå och fler jobb. Skogens roll som motor för jobb, investeringar och ekonomisk trygghet på landsbygden är avgörande. Vi socialdemokrater kommer att stå upp för svenskt hållbart skogsbruk i EU. Med förbättrad skogsskötsel, variationsrikt skogsbruk och växtförädling kan kolinlagring, biologisk mångfald och virkestillväxt öka. Rådgivning och forskning möjliggör hållbart brukande, samtidigt som skogsägare behöver bättre ersättning när skyddsvärd skog bevaras.

Jordbrukets förutsättningar i hela landet behöver förbättras. Vi vill se en livsmedelsstrategi som säkerställer ett lönsamt, robust och hållbart jordbruk. Stödet till produktion av biogas från gödsel och åtgärder för att stärka tillgången till insatsvaror, robusta leveranskedjor och samhällsviktig service kopplad till livsmedelsproduktion behöver vara robust. Genom att bl.a. använda EU-medel från regionalstödet för att säkra livsmedelsbutiker kan den lokala konkurrensen på landsbygden ökas.

Regeringen bör arbeta vidare med en lösning som bibehåller den regionala förankring som finns i strukturfondspartnerskapen.

Politiken behöver i alla delar landsbygdssäkras. Det innebär att nya förslag ska analyseras utifrån hur de påverkar människor, företag och service på landsbygden.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)